СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го СІЧНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 11. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 13, 1953. VOL. LXI

НОВИЙ БЮДЖЕТ ПЕРЕДАНИЙ ДО РОЗГЛЯДУ РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Вашингтон. — Прощальний федеральний бюджет президента Трумана, предложений Конгресові в п'ятницю минулого тижня, буде наперед розглянений конгресовими комісіями, заки почнеться переслухання знавців і свідків для його схвалення. Новий голова комісії асигнацій Палати Репрезентантів, республіканець Джан Тейбер з Ню Йорку, звідомляє, що комісія відкладе переслухання комісії аж до 26 січня, щоб дати спроможність новій адміністрації ген. Двайта Д. Айзенгавера, перебрати владу і заприсягнути всіх урядовців.

Президент Труман, який відходить з Білого Дому негайно після інавґурації нового президента, виконуючи існуючі закони, виготовив бюджет на наступний скарбовий рік, що починається з 1 липня 1953 р. і пред'явив його новому Конґресові впродовж 15 днів від його відкриття. Таким способом уступаюча адміністрація відповідає за цей бюджет, хоч вона не матиме спроможности впливати на його прийняття. Нова адміністрація не мала жадного впливу на складення бюджету, бо така праця триває півроку, отже матеріяли та обчислення мусіла приготовити адміністрація президента Трумана.

„Труманів" бюджет на скарбовий 1953-54 рік, вимагає загальних витрат в $78,600,000,000, хоч прибутки обчислені тільки на $68,700,000. Це значить, що залишається дефіцит висотою $9,900,000,000. Новий бюджет перевищає теперішній на $3,994,000,000. На пресовій конференції през. Труман сказав кореспондентам, що він надіється зрівноваження нового бюджету, одначе признав, що це неможливе без нових податків. Республіканська партія, переводячи передвиборчу аґітацію, обіцяла населенню, що вона постарається за зниження бюджету на 10 відсотків, а це принесло б теж зниження податків. Сен. Роберт А. Тефт з Оґайо сказав негайно після пред'явлення нового бюджету, що його партія обітне витрати до 70 більйонів долярів, одначе інші провідники Республіканської партії намагаються не заганяти себе в сліпий кут новими обіцянками і тому поступають дуже обережно.

Останній тиждень Трумана в Білому Домі

Вашинґтон. — Після вісьмох років президент Труман і його жінка вибираються з урядової президентської резиденції, а підготову до цього ніззати з великого числа скринь, що їх вивозять з Білого Дому до місцевости Індепенденс, у стейті Мізурі, де міститься родинний дім Труманів. Крім дарунків і обстанови, яка призбиралася упродовж тільки років, вивозять ще різні документи й книжки з часів урядування Трумана, з яких має повстати публічна бібліотека ім. Трумана в Канзас Сиі. Ці речі будуть приміщені в судовім будинку повіту Джексон, Мо., доки не буде побудований дім для бібліотеки. Згідно з плянами ранком 20 січня новообраний президент Айзенгавер відвідає Врумана в Білому Домі і разом з ним виїде на інавґураційну параду. Після інавґурації Труман поїде просто на залізничу станцію і окремим потягом відіде до Індепенденс.

Плянують створити комісію для ведення „холодної війни"

Вашинґтон. — Новий президент, Двайт Д. Айзенгавер, вирішив призначити спеціяльну комісію для складення плянів і засобів ведення „холодної війни", тобто до скоординування дотеперішних і придумання нових змагань у психологічній стратегії. Склад комісії буде проголошений аж після інавґурації нового президента, одначе втаємничені в справи високої політики кореспонденти згадують ім'я Вільяма Г. Джексона з Прінстон, Н. Дж., як майбутнього голову комісії. Він був заступником ген. Ведела Сміта в Центральній Розвідчій Агенції. Інших членів нової комісії мають призначити майбутні секретарі Джан Фостер Доллес і Чарлс Е. Вілсон.

● **Найстарші близнята,** пані Мері Куллен і пані Ева Вовман, святкували 90-річний день своїх народин в місцевості Нюпорт, у стейті Кентокі. В гостині взяли участь 200 гостей з родини і з найближчих друзів.

ПІКЕТА ПРОТИ ПОМИЛУВАННЯ РОЗЕНБЕРҐІВ

Вашинґтон. — Джуліюс і Етел Розенберґи, засуджені за атомове шпиґунство, прислали до президента Трумана прохання, щоб спасти їх від смерти на електричнім кріслі. Прохання, підписане особисто окремо від жінки, а окремо від чоловіка, наспіло до бюра помилування при департаменті справедливости в суботу, отже в останньому дні, коли правно можна було таке прохання зареєструвати. Само зголошення прохання стримує виконання кари. Одначе не відомо, як довго буде тривати провірка їхньої справи, а від цього теж залежить, чи її вирішуватиме ще Труман, чи може наступний президент. Прохання цікаве своїми арґументами, бо в ньому між ін. сказано: „Перша причина прохання така, що ми невинні. Ми свідомі того, що як би ми прийняли цей присуд, заявили, що ми винуваті, наш жаль і покаяння, то може б ми були скорше помилувані. Одначе такий шлях не стоїть перед нами одвертий. Ми чуємося невинні, як це ми проголошували й твердили від самого нашого арештування. Це повна правда. Якщо ми відступили б від правди то ми задорого заплатили б за наш цінний дар життя, бо життя, окуплене таким способом, ми не могли б вести гідно і в самопошані...

„Ми не вважаємо себе мучениками або героями ані не хочемо ними бути... Ми твердимо, що докази, на підставі яких ми були засуджені і сила обставин в нашому випадку, які мали вплив на уми присяжних суддів, не могли запевнити розумних людей, що присуд проти нас не був несправедливий. Всі чинники в нашій справі свідчать проти смертного присуду. Жаден такий невідкличний присуд не може по справедливости тут бути виконаний... Закидуваний нам злочин не був зрадою. Нас засуджено в часі, коли наша країна була в мирі. Не було порозуміння з ворогом. Нам не закидувано наміру пошкодити нашій країні... Ми прохаємо Вас, Пане Президенте, радитися розуму інших і найглибших людських почувань... і дати нам жити для спільного добра".

Мала група осіб почала пікетувати Білий Дім минулого тижня, носячи написи за помилування Розенберґів. У суботу появилася інша група, яка носить таблиці з написами: „Нема ласки для зрадників!" та „Смерть зрадникам!"

Ачесон до Черчила: будьте відважніші в Европі й на Середньому Сході

Вашинґтон. — Секретар стейту Дін Ачесон видав особистий заклик до британського прем'єра Вінстона Черчила, щоб він став у проводі посиленого руху в Західній Европі й у Середньому Сході. Це, як звідомляють кореспонденти, сталося на обіді в британській амбасаді в четвер, у приявності голови об'єднаних ген. штабів ген. Омара Н. Бредлі та ген. Валтера Беделла Сміта, призначеного на підсекретаря стейту в кабінеті Айзенгавера. Там був теж приявний В. Аверел Гарріман, адміністратор Взаємної Безпеки і багато інших американських і британських дипломатів та високих урядовців. Президент Труман був теж на гостині, одначе виїхав, заки Ачесон виголосив промову. Звідомлення вказують, що Ачесон обговорив такі справи: Впродовж останніх 12 років зроблено багато для об'єднання Західної Европи й Середнього Сходу, одначе в останньому часі показалося, що ці змагання маліють, в наслідок чого не створено спільної европейської армії. Так само не прийшло до порозуміння в справі Єгипту й Ірану, головно тому, що збоку Великобританії не було енерґійного діяння. Урядовий погляд у Вашинґтоні такий, що Британія занадто певна себе у відношенні до Европи й Близького Сходу й тому не розгорнула належної акції.

Бредлі й Гарріман підтримали Ачесона в його арґументах. після чого, як кажуть, вив'язалася одверта, хоч і дружня розмова над заторкненими Ачесоном справами, які мають далекосяжне значення для майбутньої політики в згаданих частинах світу.

„Четвертий пункт" — добродійство для багатьох країн

Нюйорський часопис „Ню Йорк Таймс" доконав корисної і цікавої праці, доручивши своїм кореспондентам у різних країнах розглянути на місцях результати діяльности так зв. „Четвертого пункту". Пункт цей, — це четверта точка інавґураційної промови президента Трумана, в якій він заповів допомогу для країн з низьким життєвим рівнем, себто для так званих „недорозвинених країн". Поміч Америки таким країнам діяла активно і 35 країн одержали суттєву поправу свого господарства. Тож тепер, коли, виготовлено справоздання про здійснювання „Четвертого пункту", кореспонденти „Ню Йорк Таймсу" мали змогу вглянути в діяльність допомоги в окремих країнах, розмовляти з фахівцями і звичайними громадянами різних націй, вислуховувати голоси признання і осуду і виробити свій власний погляд на цю справу. Загальне враження голосів з різних країн таке, що висліди доброчинної акції „Четвертого пункту" більш, як задовільні. Досить згадати, що пустеля з п'ятнадцяти тисяч акрів, що простягалася на захід від Александрії, тепер стала квітучим пасовиськом для виголоднілих бедуїнських отар, а урожай картоплі, — головного сільсько - господарського продукту Еквадору зріс ушестеро. Подібне помічається й в інших країнах, де діяла допомога ЗДА. Так Ель Сальвадор підвищив у четверто збір кукурудзи, Панама незадовго стане самовистачальна в продукції рижу, а десятки тисяч селян Єгипту, Іраку, Індії та Пакістану вже можуть утримуватися з свого власного господарства та вибудувати відповідні мешкальні доми. Кореспонденти оглянули школи, греблі й інші будівлі, що були здвигнені у недорозвинених країнах, були свідками, як літаки розсівають середники, що нищать шкідників, подивляли сади й поля, що розкинулись на колишніх пустирях, оглядали фабрики, що ії змогли збудувати країни, не для яких був досі технічний поступ передових країн. Грошевий вклад ЗДА в господарку деяких країн перевищає часто видатки в цій ділянці самої країни, як це видно з справоздання про Абесінію, Пакістан й інші країни.

Похорони В. Блавацького у Филаделфії

Филаделфія. — В п'ятницю і суботу минулого тижня віддано останню прислугу сл. п. Володимирові Блавацькому, передовому представникові українського театрального мистецтва, що помер на саме Українське Різдво. Домовина з Покійним була перенесена до великої концертової залі Українсько - Американських Горожан, де в п'ятницю вечорі о. Любомир Мудрий відправив панахиду, на яку прибуло понад 800 українців з різних частин України, з нової і старої іміґрації, а теж і тут роджених. Домовина була вся в квітах. Почесну сторожу держали ветерани Об. Укр. Вояків. Ще більше народу зійшлося в суботу, не зважаючи на злу погоду і дощ, що падав ввесь час. По панахиді та релігійній церемонії в залі попрощав сл. п. Володимира Блавацького від американських українців д-р Лука Мишуга, дякуючи Покійному за повну посвяти величезну працю, вложену в мистецьку скарбницю українського народу в Україні й тут, на вільній, але каменистій для такої праці землі. Хто ж тепер візьме провід у цій ділянці, без якої тут не було й не буде справжнього українського життя?

По сумнім обряді останнього прощання з Покійним, замкнену серед голосного плачу і смутку домовину — підняли Почесні Друзі й так похід вийшов з залі та рушив до поблизької Укр. Кат. Катедри, що була виповнена до останнього місця. Між присутніми можна було бачити багато осіб з мистецького світу, теж і з дальших місць, головно з Ню Йорку. Жалібну Службу Божу, при співучасті церковного хору відправив о. Мудрий, який теж і виконав і останню релігійну церемонію на українськім цвинтарі, на Факс Чейс.

Не зважаючи на вітер і дощ та довгу дорогу, також і на цвинтарі було дуже багато народу, який ніяк не хотів розходитись, хоч релігійна відправа давно скінчилась. — Хор „Кобзар", що співав теж і в час панахид, не переставав довго співати, передаючи мельодії чудових похоронних пісень з могутнім „Со Святими Упокой". Але понісся сумний голос гуцульської трембіти, домовину спущено вниз — обсипано квітами і пора розходитись. Та не відходять ні засмучена Дружина, ні великий гурт тих, що ще не так давно бачили Покійного живим на сцені, чи з ним самі виступали. — Тоді промовив артист Йосип Гірняк, вказавши на те вічне місце, — яке займатиме сл. п. Володимир Блавацький разом з Саксаганським, Садовським, Заньковецькою та цілим гуртом інших великих постатей українського театрального мистецтва.

Похоронами сл. п. Блавацького займалися: Филаделфійський Відділ „Самопомочі" та Актори Ансамблю Блавацького. Крім цього був створений Громадський Комітет, до якого ввійшли представники усіх українських установ, на чолі з Д-ром Володимиром Пушкарем. Наступної неділі відбудуться, заходом цього Комітету, в Домі Горожан — Жалібні Сходини, присвячені пам'яті В. Блавацького.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО ВАТИКАН, АМЕРИКАНСЬКУ РОЗВІДКУ І УПА

„Радянська Україна", орган Центрального Комітету комуністичної партії та Верховної Ради і Ради Міністрів під-совєтської України, аж в чотирьох числах за грудень м. р. (9–13 грудня), надрукувала довгу „працю" П. Карманського про :„Ватікан — натхненик мракобісія і світової реакції". Стаття, як це у большевиків завжди буває, — має суто пропаґандивний характер і в ній зібрано стільки „історичних" нісенітниць і — брехні, що її мусить побачити вже навіть найбільш забріханий большевицький аґітатор. Карманський твердить, що Ватикан був властиво головною причиною всіх війн і нещасть, які колинебудь навістили людство. Теж і „в наші дні — пишеться в тій статті — містер Труман з благословення папи Пія XII, вбиває тисячі стариків, жінок і дітей волелюбної Кореї, скидаючи на їх міста і села бомби, начинені газами і мікробами різних жахливих хвороб". Що більше, в статті сказано, що „папа навіть заради божої слави дає гроші на вироблення атомових бомб."

В статті найбільше напастей теж на Українську Католицьку Церкву, і зокрема на її покійного митрополита Шептицького. Там на тему м. ін. написано: „Уніятська церкви на чолі з Шептицьким виступила також безпосереднім організатором українських націоналістичних збройних банд, в тому числі горезвісної УПА. Церкви, — будинки священиків і навіть резиденція митрополита — Святоюрський палац — були перетворені в штабні центри цих банд і склади їх зброї... Своє справжнє обличчя як — „пастир" махрового і войовничого українського буржуазного націоналізму Шептицький розкрив і тим, що після припинення діяльности „самостійного уряду" на чолі з відомим мерзотником Стецьком Ярославом створив і особисто очолив так звану „українську національну раду", яка була нічим іншим, як філіялом фашистської адміністрації в Галичині..."

Большевицька газета цією замовленою, або й приготованою цілим штабом комуністичних пропаґандистів статтею Карманського наводить — хоч і в перекрученій та відповідно заправленій брех-

(Закінчення на стор. 4.)

Червона Варшава знову перестерігає перед саботажами

Лондон. — Варшавська комуністична радіовисильня, — подібно як і вся преса в комуністичній Польщі продовжує свою справжню гістерію „саботажників", яких мала б висилати до Польщі „американська розвідка". Варшавська радіовисильня твердить, що польське антикомуністичне підпілля нараховує тепер 100,000 членів, які виконуватимуть саботажі та поширюватимуть хаос і паніку на випадок війни. Свої інформації радіо мало взяти з газети „Трибуна Вольносці", — яка з черги покликується на пляни американської розвідки, що їх мав передати комуністичним властям „провідник польського підпілля" Й. Ковальські, переконавшись, мовляв, про злочинність своєї роботи. Згідно з цими плянами

50,000 домів без електрики

Ню Йорк. — Близько 50,000 домів у північній частині стейту Ню Джерзі і на північ від міста Ню Йорку та в сусідстві стейту Конетикат залишилися без електричного струму для освітлювання й огрівання наслідком ледяної хуртовини в минулу п'ятницю. Щастя, що температура не дуже понизилася цими днями і мешканці згаданих околиць дають собі раду, користаючись ґазом та свічками. Одначе бюро погоди заповіло, що холодний подих надходить з Канади на околицю Ню Йорку і може стати причиною різних недуг. Електричні підприємства, як теж телефонічні й телеграфічні компанії посилили зусилля, щоб привернути нормальний стан, одначе на перешкоді стоять повалені на вулицях і на шляхах дерева, а подекуди розвалені будинки.

ДОПОВІДЬ Д-РА С. ВИТВИЦЬКОГО В НЮ ЙОРКУ ПРО ВІДВІДИНИ В КАНАДІ

Ню Йорк.—Д-р Степан Витвицький, керівник ресорту закордонних справ Виконного Органу УКРади та його представник в ЗДА, виголосив минулої суботи в домівці Літературно - Мистецького Клюбу доповідь про свої недавні відвідини в Канаді. В своїй доповіді д-р Витвицький високо оцінював надбання канадійських українців та їх працю для української визвольної справи, як і для піднесення свого власного багатобічного національного життя на канадійській землі.

Продовжуються заходи для об'єднаного відсвяткування річниці Соборности в Ню Йорку

Ню Йорк. — Місцева українська громада була глибоко занепокоєна повідомленням, що тут буде два свята для відзначення річниць проголошення самостійности і соборности Української Народної Республіки. Через внутрішні непорозуміння підготовку до одного свята вів Громадський Комітет при Комітеті Об'єднаних Організацій і це свято мало відбутися 25-го січня, а підготовку до другого свята, що мало відбутися 18-го січня, вів Комітет Українських Демократичних Організацій. Обидва Комітети, виходило б, здавали собі справу з неправильности такої постановки та при інтервенції УККомітету, як і з власної ініціятиви, почали заходи для полагодження непорозумінь та спільного відсвяткування тих великих річниць. Не без впливу на це було теж і становище деяких організацій, що — як напр. ОДУМ — рішуче домагалися одного свята, заявляючи, що в протилежному випадку не візьмуть участи в жадному. Початкові наради для об'єднання відбулись минулої суботи і на них представники обидвох комітетів виявили багато доброї волі та компромісовости, щоб дійти до порозуміння. В результаті, Комітет Демократичних Організацій вже в неділю припинив роздачу приготованих летючок, бо вже на вступних нарадах устійнено загальні принципи об'єднаного святкування. Остаточні наради в цій справі відбудуться у вівторок 13-го січня і є підстави сподіватись, що непорозуміння буде компромісово наладнане та що українська громада Ню Йорку матиме одне свято великих річниць в дні 25-го січня. В найближчих днях буде проголошений віповідний комунікат. На суботнішніх нарадах Громадський Комітет висловив жаль, що в дотеперішніх пресових повідомленнях на ці теми були деякі фрази, які могли бути кривдою для Комітету Демократичних Організацій. Вся українська громада Ню Йорку очікує, що обидва Комітети прийдуть до остаточного порозуміння, підпорядковуючи дрібні непорозуміння спільній меті та національній гідності.

ЗДА ПЕРЕВІРЯТЬ МОЖЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ОБОРОНИ АЗІЇ

ДОЛЛЕС ВІДВІДАЄ ІНДІЮ І ПАКІСТАН ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПОШИРЕННЯ ОБОРОННОЇ СИСТЕМИ НА ПАЦИФІКУ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Джан Фостер Доллес, секретар державного департаменту в уряді новообраного президента Двайта Айзенгавера, — відвідає цієї весни Індію, Пакістан та деякі інші азійські країни, щоб спільно з ними обміркувати можливості дальшої координації та поширення оборонної системи Далекого Сходу перед загрозою комуністичної аґресії. Докладний час тих відвідин ще не встановлений, бо перші місяці після перебрання влади новий американський уряд матиме багато турбот для наладнання европейських оборонних справ, у зв'язку з труднощами, які виникли після заяви нового французького прем'єра, що він домагатиметься доповнення та перевірки підписаного вже, але ще не ратифікованого договору про европейську оборонну спільноту, який передбачує створення европейської армії та озброєння Німеччини. Рівночасно заповіджено, що британський секретар закордонних справ Ентоні Іден і британський канцлер скарбниці Р. А. Бутлер приїдуть до Ню Йорку на відкриття другої частини сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в дні 24-го лютого ц. р. Крім того теж Доллес плянує взяти участь в черговій конференції Організації Північно-Атлантійського Пакту, що має відбутися в Европі з кінцем березня. Все це дасть нагоду західним дипломатам обміркувати нові актуальні проблеми світової оборони, — що з черги може вплинути й на дальше формування районових оборонних систем. Правда, під час виборчої кампанії республіканці постійно заявляли, що вони підтримуватимуть НАТО, проте Доллес не скривав свого переконання, що Совєти не почнуть аґресії в Европі, аж доки вони не досягнуть своєї мети в Азії. В дипломатичних колах здогадуються, що власне з цього переконання Доллес й новий уряд Айзенгавера намагатимуться включити Індію, Пакістан та інші країни азійського континенту в спільну оборонну систему далекосхідньої безпеки, з якої досі вони були виключені, бо до неї належали тільки Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни і Японія. В поінформованих колах вважають, що Айзенгавер і його дорадники приготовили низку нових оборонно-стратеґічних плянів, які можуть заставити комуністів не тільки до перемир'я в Кореї, але й до повного припинення їхньої дотеперішньої аґресивної політики на всіх континентах.

Трагічна помилка на корейському фронті

Токіо. — Минулого четверга на корейському фронті — трапилася правдоподібно трагічна помилка, жертвою якої впало 14 американських вояків вбитих і 9 поранених. Діло в тому, що з'єднання бомбардувальників „невідомої національности" — скинули бомби на американську артилерійську позицію на південь від фронтової лінії в районі міста Чорвон, в наслідок чого були вбиті і поранені. Американські військові власті перевели слідство, щоб встановити походження літаків і при цьому найшли на збомбардованому місці одну бомбу американського виробу, яка не експльодувала, як теж знавці літаків, які були на місці під час бомбардування, твердять, що літаки були американські „Пантери", якими користується корпус американської морської піхоти. В дальшому — стверджено, що в тому самому часі ці „Пантери" були в повітрю з метою нападу на ворожі позиції в тій околиці фронту. Ведеться дальше слідство для повного вияснення того нещасливого випадку.

Видано коло 600 мільйонів долярів на допомогу Південній Кореї

Токіо. — З'єднені Держави Америки та інші аліянтські країни видали від початку війни досі 599,365,660 долярів на допомогу Південній Кореї, отже впродовж двох і пів років — повідомлено з головної квартири ген. Марка Кларка. Найбільший вклад в цю допомогу дали всі інші члени Об'єднаних Націй, які беруть участь в обороні Кореї перед комуністичною аґресією. Рівночасно японський уряд повідомив, що З'єднені Держави Америки видавали кожного дня впродовж 1952 року в Японії по більше ніж 780,000 долярів на закупи для стаціонованих на японській території американських збройних сил. Загальна сума, видана на ці закупи в Японії впродовж року виносить кругло 268,000,000 долярів.

● **Слово „кулі"** заборонене в Китаю, і його не вільно вживати, бо можна б піти до тюрми, коли б його почув поліцист. Це слово скасоване на Формозі і в *комуністичному Китаю.*

● **Формоза продає** Америці ананасів за 5 мільйонів долярів кожного року. Острів Формоза вивозить також 300,000 тони цукру, 80,000 тони солі та велику скількість рижу. Цей експорт іде до азійських країн.

КРИЗУ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ ЗВ'ЯЗУЮТЬ З АМЕРИКАНСЬКОЮ ПОЛІТИКОЮ

Париж. — Непорозуміння у Франції щодо творення европейської армії, в якій важливу ролю грали б німецькі дивізії, має своє джерело в політиці ЗДА, які від 1950 року змагають до об'єднання Европи під господарським і військовим оглядами. Легко вдався Плян Шумана, який об'єднав вугільну та сталеву промисловості в одну цілість. Але справа втягнення до оборонної европейської армії також і німецьких дивізій завжди натрапляла на більші перешкоди. І ця справа спричинила тепер політичну кризу у Франції, яка, хоч і згодилася була на приступлення Німеччини до НАТО, то тепер знову підносить свої застереження в цій справі, боячися, щоб Німеччина, маючи свою армію, знову військово не загрозила Франції. Новий французький прем'єр Рене Маєр знає, що проти дотеперішнього порозуміння виступають не тільки де Голісти, але й соціялісти та інші французькі партії. Маєр хотів би, щоб до цієї европейської армії належала також і Англія, яка в той спосіб давала б ґарантії Франції проти загрози з боку Німеччини. Англія мала б підписати в цій справі окремий протокол. Досі англійці згодилися були на те, що їхні військові сили на континенті „будуть співпрацювати" з військами Франції, Німеччини, Італії, Бельґії, Голляндії та Люксенбурґу. Тепер Англія мала б в окремій умові згодитися на поширення своїх зобов'язань супроти країн Европи.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSPY CITY 3, N. J.

ВІДВІДИНИ ЧЕРЧИЛА

Винстон Черчил, британський прем'єр, що саме тепер відвідав цю країну, є тут завжди милим гостем вже тому, що в ньому пливе американська кров. Цей природний сентимент до Черчила, а теж і до його країни, не є одначе для американців ніякою перешкодою ставитись критично до кожного його приїзду. Не має тут таких наївних, щоб припускали, що Черчил був в Ню Йорку та Вашингтоні, щоб тільки „відвідати своїх старих приятелів" в переїзді на відпочинок у теплішому кліматі. Звичайно найкращий клімат для Черчила в ці зимові місяці це південна Франція, куди він так часто їздив. Коли ж тим разом він вибрав теплий клімат в сусідстві Америки, то це тому, що йому треба було конечно обговорити якісь дуже важливі справи з ген. Айзенгавером ще заки він засів в Білому Домі та склав певні заяви, що вже мали б офіційний характер.

Розмов між Черчилем і Айзенгавером було кілька, але загал мало про це знає. Інакше й не могло бути, бо президент Труман ще далі при владі. Сам такт наказував не надавати тим розмовам офіційного характеру та їх проголошувати. Навіть в самій Британії були такі, що критикували Черчила за цю подорож та домагались відложення розмов до цього часу, поки не скінчиться урядування Трумана. Проте розмови відбулись і з тим фактом треба рахуватись.

Кожна поїздка Черчила до Америки має якусь місію. Яка б вона не була й біля яких різноманітних міжнародних справ не оберталась, на першому місці в ній завжди — Велика Британія, рятування британської імперії. Як стверджують ті, що ближче знають Черчила, справа ця стала для Черчила в його старому віці такою емоційною, що він, як тільки тепер погляне на повіваючий британський прапор, зараз заливається слізми. Так було, мимоходом кажучи, тому кілька років в Америці ,але нам тоді здавалось, що це сталось припадково. Американські реалісти шанують за це Черчила, але одночасно обраховують, скільки то нових більйонів долярів треба буде призначити для Британії, які ніколи не будуть повернені. Досі за такі поїздки Черчила треба було ЗДА платити більйонами. До певної міри Америка на це приготована, бо рятуючи Британію, рятує найпевнішого друга.

Але є між ними таке, що дуже болить Америку. З приводу побуту Черчила газети розголосили, що Англія далі визнаватиме червоний Китай та буде з ним торгувати. Це вже така проблема, яка мусить дразнити американський нарід, сини якого гинуть в Кореї якраз від зброї, набутої чи зготовленої при допомозі торгівлі червоного Китаю з Британією. Чи так точно воно є, годі твердити бодай тепер, але це не міняє факту, що так цю справу американський нарід відчуває. Черчила виправдують тим, що він розуміє справу інакше і кладе головну увагу на Европу, як те місце, де можна зламати силу Кремля ,а тим самим і цілу його силу в світі, в тому і в Азії.

Черчил захоче, щоб Англія більше знала і про цю нову водневу бомбу, про яку заговорив президент Труман у своїм посланні про стан країни та якої щодо її сили нищення не можна навіть рівняти з атомовою бомбою, ща була скинена на Гірошіму. Нова бомба, як сказано, може знищити за одним разом мільйони людей. Та від часу, як різні шпигуни викрили деякі тайни атомової енергії та передали їх Москві, ЗДА не хотіли б ділитися з ніким тайною дальших дослідів над атомовою енергією.

В Америці теж дуже невдоволені з слабої участи вільних націй в війні в Кореї, також і з участи Англії. Про це певно розмовляли Черчил з Айзенгавером і той останній мабуть ще раз почув, що Корея не найважливіший пункт совєтської агресії.

Про ці проблеми пишуть одверто американські газети, але додають ,що які не були б непорозуміння між ЗДА і Великою Британією в тих чи інших справах, Сталін ніколи не діждеться того, щоб ці дві великі демократії розійшлися і не творили одного фронту.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

За тиждень владу в Америці перебере нова республіканська адміністрація з новообраним президентом Двайтом Айзенгавером на чолі і її відразу очікує низка справ і рішень, які без перебільшення можна назвати історичними. Як виглядає теперішнє положення в світі та які можливості його розвитку?

На европейському терені ситуація помітно погіршилася, хоч її дальший розвиток ще не перерішений. У Франції наступила зміна уряду й новий прем'єр Рене Маєр почав творити уряд під знаком вимог змін і доповнень до підписаного вже, але ще не ратифікованого договору про европейську оборонну спільноту та про спільну европейську армію, яка мала б включати й 12 німецьких дивізій. Майже рівночасно із заявою Маєра в тій справі, за доповненням договору висловився й західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер, хоч і з інших мотивів. Все це поставило в серйозний сумнів можливість ратифікації того договору та переведення в життя його постанов, не зважаючи на натиск в цій справі з американського боку, що й проявилось в листі Айзенгавера до німецького канцлера, в якому він рекомендував поспіх в ратифікації договору. При цьому інтересно, що теж англійський заступник головного команданта аліянтських збройних сил в Европі, філд маршал Монтґомері, рекомендував англійським парляментаристам, щоб британський уряд формально приступив до европейської оборонної спільноти.

Ці трудноші в завершенні веропейської оборони сходяться з повідомленнями із Східної Німеччини, що там большевики роблять всі можливі заходи, щоб власне з німців під їх контролею створити свою головну пробоєву військову силу. Для тої мети вони не тільки завершують мобілізацію та вишкіл східно-німецької комуністичної армії, але й цілу свою частину Німеччини поставили в упривілейоване положення в порівнянні з іншими своїми сателітами.

Нічого дивного, що в такій ситуації в аліянтських військових колах в Західній Европі починають говорити про „інші можливості" озброєння Західної Німеччини та включення її в західну оборону, — ніж при допомозі оспорюваного договору про европейську оборонну спільноту. Говориться теж про можливість пересунення аліянтської оборонної лінії з теперішнього східно-західного кордону в Німеччині на ріку Райн, хоч виступом нового французького прем'єра та іншими опозиційними голосами проти договору про европейську оборонну спільноту справи того договору ще не перерішено і все ще існують великі можливості, що він буде ратифікований.

Більш оптимістичні повідомлення наспіли з Південної Европи, де поступово наладнується західно-югославська співпраця, включно з підготовкою нової Балканської антанти, що з'єднувала б в один оборонний аліянс Югославію з Грецією і Туреччиною, а через них теж з країнами Атлантійського Пакту.

Ці події в Европі належать все ще тільки до „холодної війни" й вони не є такі пекучі, як ті, що очікують уряд Айзенгавера на азійському просторі. Справа війни в Кореї попала цілком на „мертву точку" і там гинуть американські та інші аліянтські вояки, майже за „цапову душу", бо в обороні зритих кулями гірських хребтів, без вигляду на будь-яке кінцеве вирішення війни. Але й там заповідаються деякі рішальні зміни, якщо комуністичне командування в найкоротшому часі не змінить свого становища на переговорах в Панмунджом та не погодиться на перемир'я. Ці зміни заповідають зокрема таки дві події:

Ген. Айзенгавер, вернувшись з недавніх відвідин в Кореї, заявив виразно, що „корейську проблему" треба розглядати тільки як одну ділянку світового фронту проти большевизму. Таку саму думку висловили або повторили опісля теж інші державні мужі і військові команданти, включно з маршалом — Монтґомері в його згаданій вже промові до англійських парляментаристів.

Друга справа, що заповідала б можливість зміни на Далекому Сході, це численні голоси щодо можливостей інвазії національно - китайських військ з Формози на опанований комуністами китайський континент, що цілком змінило б ситуацію і в Кореї, і в Індо-Китаю та на цілому Далекому Сході. При цьому виразно підкреслюється, що справою визволення Азії від большевизму повинні зайнятися самі азійці, та що вони це цілком певно виконають, при відповідній матеріяльній допомозі з американського боку.

Загально вважають, що деяку відповідь на всі ці важливі питання дасть Айзенгавер в своїй інавґураційній промові.

Проф. І. Мірчук

Паназійська мрія та її здійснення

Експансія російського імперіялізму у тоталітарному вигляді із метою захоплення влади над цілим світом іде в двох напрямках, на Захід і на Схід. Поширення впливів на слов'янський світ та середню Европу має свою вікову історію, але найсильніше ідеологічне обгрунтовання знайшло воно в XIX стол. в науці слов'янофілів, що спираючись на філософії німецького ідеалізму видвигнули для Росії нове завдання об'єднання слов'янських та православних народів під прапором православної церкви, як одинокої справжньої спадкоємчині науки Христа. Духовий провідник слов'янофілів, Хомяков, оголошує в році 1845 в органі Погодіна „Москвитянин" маніфест, у якому протиставить життю Заходу з його недоліками та помилками ідеальну картину православної російської церкви, що у такому вигляді існувала тільки у його фантазії. Православ'я, як синтеза одности та свободи шляхом любови, це одинока правдива форма християнства і тому саме воно покликане до ведення людства до кращого майбутнього. А що православ'я нерозривно зв'язане із російським народом та царською державою, виринає тим самим для них післанництво, тяжкий та відповідальний обов'язок провідництва людства. Така була засада цілої закордонної та внутрішньої політики царської імперії аж до часів революції.

Одначе ці кличі всеслов'янської любови та православ'я, як ідеальної форми християнства виявили надто мало притягаючої сили, а саме тому, що деякі слов'янські народи, як українці, поляки та білорусини могли на власній шкірі переконатися, як виглядає ця любов у російській інтерпретації, таксамо православна церква в Росії у свойому дійсному стані не могла нікому імпонувати. Кличі слов'янофілів втратили свій кредит, і тому треба було оглянутись за новими лозунґами, за новою месіяністичною ідеєю, яка могла б не тільки впливати на найближчих сусідів, але також захоплювати широкі маси західнього світу. І тому, узгляднюючи настрої та потреби модерних часів, перероблено чисто економічну науку Маркса на нову релігійну систему Ленінізму та Сталінізму, щоб створити ідеологічну базу для наступу на решту людства, яка досі не мала щастя знайтися в межах російської держави. Зовнішньою формою цієї релігійної системи, вселенською „церквою", в якій виголошувалися її засади з абсолютною аподиктичністю, був III Інтернаціонал, чи комінтерн, з незвичайно густою ,добре зорганізованою та по цілому світі розкиненою сіткою усяких експозитур, філій та делеґатур, тайних і явних клітин, що мали розкладати на підставі докладно виробленого пляну культурне та громадське життя заходу, а на його руїнах, прищіплювати та плекати науку нових апостолів із Політбюра. Одначе ця нова релігія мала одну поважну хибу, вона була спрямована виключно на туземське життя із повним запереченням метафізичного світу. А тому, що людськість за цілий час свого існування прагнула цього, щоб вийти поза вузькі межі емпіричної дійсности і зблизитися до Абсолюту, до Бога, рішив московський голова цеї церковно-політичної організації дати їй інший характер і перемінив ідею III Інтернаціоналу на відому в російській історіографії теорію III Риму. Ця теорія вже від XVI стол. голосила світові, що після морального упадку, розкладу I1-го, себто старого Риму, та внаслідок завоювання турками Візантії, себто II-го Риму, роля осередку та провідника цілого християнства перейшла на III Рим, на Москву. Ця концепція жила цілі століття у свідомости керівних кол Росії, хоча назовні не виявлялася вона так яскраво; щойно Сталін та його дорадники прикликали її наново до життя, як дуже ефектовний засіб для здійснювання їхніх завойовницьких плянів. Найновіші процеси проти католицької церкви та її достойників у Мадярщині, Чехословаччині, Болгарії, Румунії та Польщі, ліквідацію греко-католицької Церкви на Західніх українських землях треба розуміти під цим аспектом, як етапи затяжної боротьби III Риму-Москви із I Римом — Апостольською Столицею в Італії. Слов'янофільство, III Інтернаціонал, III Рим — це тільки різні стадії ,різні форми російсько - большевицького наступу на західній світ. Зовнішня політика на західньому фронті ішла по лінії старих, ідеологічних традицій, змінюючи відповідно до часу і обставин своє обличчя.

Яу представляється ця експанзія у східньому напрямку? Сьогодні ми є свідками величезних успіхів большевицької політики на азійському континенті. Коли поглянемо на географічну карту цього простору, побачимо, що він чисто квантитативно знаходиться в російських руках, і то — або цілковито, або під сильними впливами московського центру. Корея, Манджуко, Монголія, Китай, Тибет, ціла Сибір — це майже чотири п'ятих цієї частини землі. Боротьба комуністичних елементів із французькими окупантами в Індокитаю, сильна інфільтрація в Афґаністані, Персії та Іраку, впливи в Індіях, врешті реверанси на адресу арабського світу доповнюють знаменито цю картину. Немає сумніву, що останній процес у Празі із засудженням великої частини большевицького проводу у теперішній Чехословаччині жидівського походження, закиди на адресу сіонізму та молодої держави Ізраїля — це потягнення чисто політичного характеру для зискання собі симпатій арабських племен.

Одначе цілий плян захоплення у свої руки азійського простору не є видумкою теперішніх можновладців у Кремлі, а має свої старі історичні традиції та ідеологічне підґрунтя у минулих часах. Коли давні слов'янофіли мріяли про захоплення слов'янських країн та окрім цього Греції і Константинополя, то при кінці XIX стол. даються чути голоси, звернені на Схід — у сторону Індії та Китаю. Приходить до нового оформлення політичних постулятів петербурзького правительства та керуючих кол метрополії. Приходить до слова, побіч слов'янофільського патріотизму (експанзія на Захід) новий клич у формі паназіятизму, який ставить собі ціллю поширення російського панування на цілу Азію. В перших рядах представників цієї течії бачимо не політичних авантюристів, а поважні індивідуальности, до певної міри ідеалістів, що подібно, як перші слов'янофіли стараються сперти цей паназіятизм на основах містичної віри у культурне післанництво християнської Росії серед визнавців Магомета, Будди та Конфуція. Під керівництвом та в оформленні цих одиниць виступає цей Паназіятизм, як нова форма містичного патріотизму в Росії.

(Кінець буде)

ВОЛОД[illegible]

Сумна віст[illegible] між українсько[illegible] саме Свято Різдва Х[illegible] го. Великий діяч українського театрального мистецтва — всім нам добре відомий актор, режисер і директор театру Володимир Блавацький відійшов від нас на віки після довгої, важкої і багатої в терпіння хвороби.

Це незаступима втрата для українського національного мистецтва, тим більше, що сталась у час, коли наше мистецтво на вигнанні і не має можливостей рости. В особі Володимира Блавацького українське національне театральне мистецтво втратило того, хто вів і репрезентував це наше мистецтво в останніх десятках років нашої теперішности і від кого ми сподівалися відродження нашого театру у вільній рідній Україні. Після винищення всього національного в мистецтві в Україні, після винищення там ворожим режимом всіх самостійних мистецьких сил із Лесем Курбасом і Миколою Кулішем, відповідальність за долю українського театрального мистецтва впала на мистців-втікачів, між якими головне місце зайняв Володимир Блавацький. Можна без пересади сказати, що розвій українського театрального мистецтва, від тридцяти років нашого сторіччя почавши, у галицькій частині нашої батьківщини, а згодом з війною у всій Україні нерозривно зв'язаний з іменем Володимира Блавацького, який на вигнанні став одним із провідників українського самостійного мистецтва.

Володимир Блавацький — це зразок мистця, який для мистецтва приніс себе вповні у жертву. Він не знав родинного життя, він не цінив вигод, він не мав особистих справ. Його життя — це мистецтво, що присвічувало йому зіркою від хлоп'ячих років і за яким він, неначе справді за чародійною зіркою йшов ціле своє життя, ніколи ні на хвилину не зрадивши цієї зірки-провідниці. Народився наш славний актор у визначній і старих достойних засад родині судді Трача у повітовому місті Коломиї, 15-го листопада 1900 року. Батько його, одна з перших суспільних „фігур" у цьому місті, ще й до того суддя та й суддя австрійських високобюрократичних засад, задумав сина вивести „у люди" і виховати його в тому напряму, щоб він у суспільстві зайняв одно з перших місць. Тому то його син опинився у польській ґімназії у Коломиї разом із іншими „паничами" та й там підготовлявся до кар'єри, доступної людині з відповідним походження й освітою. Але у молодого ґімназиста була широка душа — із великою любов'ю до мистецтва. І ця велика любов підказувала йому інший шлях, який вивів його ще вище, правда не по втертій міщанській драбині до того типу людини, яка любується в почестях і добробуті, але на шлях важкий і твердий, але як же радісний для мистця — на шлях мистецтва. Це рішення молодого юнака було зв'язане теж із пробудженням у нього повної національної свідомости. Вихований у льояльности до австрійської монархії, ще й в аристократичній польській ґімназії, він не зразу мав змогу пізнати українську дійсність, яка саме тоді починала нуртувати сильними струями.

Володимир Блавацький оповідав про одну подію, яка була рішальна в його житті. Була якась українська маніфестація в Коломиї. В ній брала участь теж українська шкільна молодь, головно учні української ґімназії. Він та ще кількох товаришів-українців, які були учнями польської ґімназії, приглядались походові. У душах тих молодих ґімназистів, що стояли на боці, спалахнуло щось, що живе у людській душі і чого ніколи не можна вбити. Тоді молодий Володимир гукнув до товаришів, що приглядались: Ходімо разом до них! Це всі підхопили, але була проблема, чи схотять українські ґімназисти прийняти їх — учнів польської ґімназії. Та вони їх прийняли, розсунулись чвірки і хлопці у поході прийняли цих неофітів із палкими серцями. Це вирішило цілу дальшу долю Володимира Блавцького. При першій нагоді, як приїхав до Коломиї театр Коссака, він включився в ансамбль того тись [illegible] не теат[illegible] лоду закох[illegible] душу і розкрив перед нею все своє багатство.

Вже в 1918 році, саме тридцять п'ять років тому, бачимо Володимира Блавацького в театрі „Бесіди" у Львові під керівництвом Василя Коссака. Якийсь час працював Блавацький під проводом Йосипа Стадника, вкінці перейшов до Загарова, який після першої світової війни перенісся до Галичини і тут продовжував здійснювати програму літературного-психологічного театру. Тут у Загарова пройшов Блавацький добру школу акторського і режисерського знання. Час діяльности Загарова — це світлий час галицького театру; в його репертуарі були твори Гавптмана, Ібзена, — Стріндберга, Молієра, Гольдонія, Шекспіра, Винниченка. Західно-европейський репертуар цього психологічного театру визначив теж і напрямні майбутньої праці Блавацького, якому довелось очолювати нове відродження українського театру на західних українських землях. В роках 1927-1928 Володимир Блавацький включився в ансамбль славного Курбасівського „Березоля". Саме цей побут в Україні в час великого національного мистецького підйому і праця в гурті ґеніяльного Курбаса мали — найбільший вплив на завершення мистецького світогляду Володимира Блавацького. Після приїзду із Харкова став Блавацький мистецьким керівником Театру ім. Тобілевича і вже на діяльності цього театру позначається вплив березільської театральної майстерности.

У своїй режисерській праці Володимир Блавацький — перш за все новатор та ще й новатор в европейському розумінні. Вже в репертуарі Театру ім. Тобілевича увів він не лише „Мину Мазайла" Куліша, але й „Пургу" Щеглова, „Грішницю на острові Паго-Паго"' Моґема і „Несподіванку" Розтворовського.

Але Блавацькому та й іншим діячам, які турбувались розвоєм українського театру бажалось відкрити виключно драматичний український театр. І цю мрію вдалось здійснити у 1933 році при великій і головній праці Володимира Блавацького. В цьому році постав театр „Заграва" під дирекцією Володимира Блавацького. і в цьому театрі — Блавацький самостійно показав своє мистецьке „вірую". Значення цього театру для Галичини спеціяльне. Тут — спеціяльно розроблено інсценізацію, та й дано кілька вистав побутового театру в зовсім новій постанові. Спеціяльне значення мали вистави — „Землі" Стефаника, „Ой не ходи, Грицю"! Театр „Заграва" здобув собі добру славу і після смерти керівника Театру ім. Тобілевича Миколи Бенцаля ці два театри об'єднались в один Театр ім. Ів. Котляревського під проводом Володимира Блавацького. І цей театр почав посилену діяльність, дав нову виставу п'єси Юрія Косача „Кирка з Льолєо", але прихід большевиків у 1939 році до Галичини перервав його діяльність після однорічного існування.

В роках 1939-1941 Володимир Блавацький займав становище головного режисера в Театрі ім. Лесі Українки у Львові.

З повною енерґією і з повним розмахом став до праці Володимир Блавацький після відступу большевиків із Львова. Він є першим організаційним мотором театрального життя, добивається віддачі для українського театру великої залі Міського театру і в короткому часі організує у Львові театральні вистави.

Не зважаючи на воєнні, несприятливі для розвою мистецтва обставини, цей період діяльности Володимира Блавацького найімпозантніший. Він стає директором Львівського театру, який насправді складається аж з чотирьох театрів, - драматичного, оперного, балету й оперети. Разом із визначним співробітником Курбаса Йосипом Гірняком, який з'явився тоді у Львові, визволившись із со-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Юрко Степовий

ДІД НАЗАР „ДИВЕРСАНТ"

(2)

(Закінчення)

Він насторожився і чекав. В його уяві малювався високого росту, з плечима Геркулеса, рижий німець, обвішаний модерними гранатами, через плече найновішої конструкції автомат, а вже щодо зв'язку, то уявляв собі цілу радіо-станцію у вигляді якогось металевого ґудзика, приточеного десь між пальцями ноги або під пахвою.

При цій уяві командир помацав за кобуру свого нагана. На всякий випадок розстебнув її. Поглянув на розкидані в кутику гранати. Поклав одну до кишені. Також на всякий випадок. „Береженого й Бог береже". — чомусь пригадав це прислів'я, яке йому часто говорила його покійна бабуся.

Комісар „істребітельного батальону" нервово постукував пальцями по столі. По тілі його помітно проходив дрож легенької пропасниці. Легеньке і стримане цокотіння зубів зраджувало комісара перед колегою, але той упевнено мацав себе за пістоля і перевіряв гранату у правій кишені.

Зрештою, двері повільно розчинилися. В коридорі щось вовтузилося. Комісар „істребітельного батальону" помітно поблиднів. Командир Горовий тримався. Показалися в отворі дверей два довжелезні багнети старомодних рушниць. Між багнетами скулена постать старенького дідуся, з миршавою сивою борідкою. Через плече в нього торба з протигаза. На ногах саморобні калоші з гумових шин тягарового авта ЗІС-1. На голові помнята якась ганчірка. Жакет увесь в латках ,так що важко розібрати з якого він матеріялу зроблений. Подібні до жакета й штани. Позаді дідуся ще три хлопці з такими ж грізними багнетами, які невмолимо вп'ялися в саму згорблену спину старого.

Дідок цілком спокійно і зрівноважено дивиться на комісара і старшого лейтенанта. Потім переводить свій байдужий зір по стінах кімнати. На мить зупиняється на портреті Сталіна.

Комісар штовхає командира під бік:

— Бачите, яка школа! Фашистівська морда!

Дідок нишпорить очима по підлозі. Підбирає недокурок. Мне його в своїх шкарубких долонях. Витрушений табак обережно пересипає собі до кишені, здуває з долоні порох.

— Ви бачите, яке маскування! — вигукує комісар.

По цих словах комісар коршуном налітає на дідуся і що є сили смикає його за миршаву борідку з вигуками:

— Мерзавець! Диверсант! Фашист! Відітє, як маскуєтся каналія! Тепер не втечеш! Кажи, де тебе Гітлер спустив з парашута? Га? Фашистівська сволоч!

Дідок від такої несподіванки аж почервонів, а від сильного ривка бороди аж сльози потекли з вицвілих його старечих очей.

— Ти що? Здурів Гриша? Ти чого мене сіпаєш за бороду? Що я тобі зробив? Що це за самоправство? Та я тебе, сучий ти сину, нехай мене Господь простить на цьому слові . . .

— Ти не витирай мені очі! — репетував комісар, — який я тобі Гриша, ти знаєш, що я „комісар істрєбітєльного батальона! Понімаєш фашистская сволоч!"

— Та я маю десь твоє комісарство, — з люттю вигукував дідусь, — я тебе знаю, як облупленого ще коли твій батько щетину скуповував по селах, а ти сопляком за ним бігав і теж дурив людей, а тепер він мені комісар, комісар; до лампочки мені твій комісар.

— Про какую ти мнє щетину, фашистівська морда, ти мені кажи, яке тобі завдання дав Гітлер, де твої пляни диверсії?!

— Та що ти мені дурниці плетеш про якусь Гітлю ,про яку дивертсію мені торочиш, дурненький ти, Гриша!

— Ти брось дурака валяти, ти мені розказуй, де й коли тебе скинули з самольота?

— Та отож, дурню ти неписаний.

— Ідійот ти старий, не забувай, що я „комісар істрєбітєльного батальона".

— Так отож я й кажу, — продовжував дідок, — у Верхліївці вчора було храмове свято. Я й пішов туди. Помолився Богу. Пообідав з людьми ,а це мені люди добрі дали Христа ради, хто що міг, — старий на цих словах поліз до торби і почав розкладати на столі перед комісарем і командирем: пов'ялі помидори, сухі окрайці чорного хліба, невеличку, поточену червою, головку капусти, буряки, морковку тощо.

Комісар почав ніяковіти. Хлопці-ескорта „диверсанта" помітно стримували сміх. Командир також прикушував нижню губу ,щоб не засміятися.

— Ребята, ви знаєте цього діда, — звернувся комісар до хлопців з старомодними рушницями і грізними багнетами, які ще всеж майже впивалися в тіло скуленого дідуся.

— Та чому ж не знаємо! — вигукнули хлопці хором, — хто ж не знає діда Назара з Талалаївки. Він отак усе життя жебракує поміж людьми.

— Ах так! Ну тоді іди, старий дурак! Та більше не попадайся, — червоніючи сказав до діда комісар „істрєбітєльного батальона".

— Тьфу на тебе, Гриша, — бурчав старий уже біля самих дверей, — та я ж тобі казав, що пам'ятаю ще як щетину . . .

— Ти мені брось там щетину, щетину якусь! — кричав услід дідусеві комісар.

А хлопці виштовхали старого під ребра за двері, але ще було якийсь час чути шарудіння в коридорі і окремі вигуки про щетину.

Старший лейтенант Горовий задоволено посміхався, що, нарешті, таки йому пощастило побачити „справжнього та ще й свіжого диверсанта, — щойно скинутого з літака".

УКРАЇНСЬКА УЧАСТЬ В З'ЇЗДІ АМЕРИКАНСЬКИХ МОВОЗНАВЦІВ

Черговий 67-й річний з'їзд т-ва Modern Language Association (M.L.A.) і 9-й т-ва American Association of Slavic and East European Languages (AATSEEL)) відбувся цього року в днях 27—29 грудня в Бостоні, Масс. Для українського громадянства важні ці з'їзди тим, що, як від кількох років, так і цього року, взяли в ньому участь і кілька українських учених-педагогів. Перше товариство, що об'єднює кілька тисяч членів та займається питаннями всіх мов зі становища наукового, має окрему групу, присвячену питанням славістики. Друге товариство, що начисляє кілька сот членів займається питанням більш практичного характеру — методики навчання слов'янських мов у американських школах усіх типів. Обидва товариства тісно співпрацюють з собою.

Коли приглянутися питанням славістики в Аатселю, то вони в більшості присвячені різнородним проблемам російської мови, менше польської, української та інших слов'янських мов. З загального тону російської тематики видко, що вчителі цієї мови в американських школах завдають собі багато труду, щоб навчити цієї мови американську молодь, самі ж захоплюються російською культурою давнішою і сьогоднішньою.

Для нас важна участь українців у цих з'їздах. На наукових сесіях MLA виступив проф. Гарвардського університету Шевельов-Шерех з доповіддю на тему: проблема мовних взаємин між давніми польською та українською мовами. З притаманною собі ерудицією він виказав деякі схожості й розбіжності між обома мовами, головно в ділянці морфологій. Доповідь викликала оживлену дискусію й зацікавлення тематикою, трохи різною від проблем російської мови.

На зібраннях Аатселю виголошено дві доповіді на загальних сесіях і три, на окремій сесії Української Секції. Однак вони здебільша торкалися питань славістики між україністики. Проф. та член канадійського Аатселю, Ярослав Рудницький прочитав на загальній сесії доповідь про типи дієслівних наголосів у східньо-слов'янських мовах. Він дав спробу установлення чотирьох типів наголосу в теперішньому часі дієслів у російській, українській та білоруській мовах, що в дечому між собою різняться. Питання це важне з методологічного боку навчання східнослов'янських мов, де наголос нестійний та рухомий, викликало оживлену дискусію головно з боку вчителів російської мови.

На тій же сесії проф. Пантейлемон Ковалів, Бруклин Каледж, виголосив свою доповідь про „Нововідкриту пам'ятку X. ст." Тут він подав палеографічний опис рукопису п. з. „Молитовник кн. Володимира Великого", що постав у X ст., написаний для кн. Володимира. На основі палеографічних даних він спростував думку проф. І. Огієнка, подану про цей пам'ятник в „Старій Україні" за 1925 р. про оригінальність його, а дав погляд, що це перепис-копія цього молитовника, зроблена в половині XIV. ст. Зацікавлені темою доповіді слухачі ставляли питання, що причинялися до вияснення історії пам'ятки.

На окремій сесії Української Секції виголошено три доповіді, а це:

Д-р Володимир Безушко, доцент УВУ, причитав доповідь про англійські переклади Франкових творів. Автор накреслив літературне міліє, серед якого працював Франко як поет, вказав на схожості тем і проблем, заторкнених у його творах з такими ж або подібними темами у американських поетів Льонгфельова та Готорна і у англійського поета Б. Шова. Звідси й виникли переклади Франка на англійську мову, з яких найкращі пера канадійця Персіваля Канді.

З черги проф. Василь Лев, каледж ім. св. Василія, прочитав доповідь про літературні й товариські зв'язки польських поетів епохи модернізму, згуртованих у об'єднанні „Млода Польска" та українських, згуртованих у „Молодій Музі". Обидва об'єднання стояли близько себе з огляду на спільну їм епоху модернізму, одначе, виходячи переважно з проблем національних, різнилися одні від одних під оглядом цієї тематики.

Вкінці д-р Григор Лужницьких, б. доцент університету в Граці, тепер УВУ, прочитав доповідь про „Прослов'янський театр". На основі обрядової поезії прадавніх часів поганських слов'ян автор виказав елементи театральної гри в веснянках, колядках, а найбільше в весільних піснях. Ці останні ще й до сьогодні мають виразну драматичну побудову.

Всі три доповіді викликали зацікавлення слухачів та оживлені дискусії, що причинялися до точнішого і глибшого вияснення деяких питань, зв'язаних з тематикою доповідей.

Жалко, що голова Української Секції, проф. Роман Смаль Стоцький, через недугу не міг приїхати до Бостону й виголосити доповідь про „Нові напрямні Сталінового вчення в совєтському мовознавстві".

В часі між сесіями обох названих асоціяцій члени УС відбули нараду в справі дальшої праці Української Секції при Атселю та участи її в наступному з'їзді, що відбудеться в грудні 1953 р. в Шікаґо.

Слід ще відмітити, що УКК, розуміючи важність участи українських науковців у з'їздах американських наукових товариств, дав підмогу українським учасникам з'їзду і в цей спосіб уможливив їм працю в цьогорічних мітінґах MLA і AATSEEL.

В. Л.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Маруся Богуславка, драматична оперета Старицького з козацьких часів, зібрала маси народу до Шопен Школи в неділю, 6 грудня. О сьомій годині вечером заля вже була повна а народ ще йшов довгими рядами шукати місця, якого не було. Значить, є у нас бажання побачити виставу, бо віче, збори, резолюції, всякі звернення вже надоїли.

„Нова Сцена", яка ставила виставу мала кольосальні трудноші до поборення. Неакустична заля до тої степени, що хто сидів кілька рядів далі, а не знав змісту драми, не знав в чому річ, бо нічого не чув. Була на це рада, окружити залю голосниками, але цього в наймах не все можна робити. Сцена замала, декорації гарні, а ніде їх розмістити. Тому й вистава відбувалася десь в куточку, а не на широкому майдані на Україні, де танцювали дівчата й парубки. Тому то й оркестра якою дирігував д-р Ю. Гаєвський недописала як треба, бо весь час добре було чути лише дві скрипки. Решта інструментів губились.

Обсада роль знаменита! Не можна в жадній українській громаді зібрати кращий збір головних роль як: пані Павленко, Дзюбинська, Чопівська, Кулик або кращих артистів-аматорів як: Богдан Наконечний, Л. Цепинський чи Ю. Павликовський. Отже з таким добрим складом артистів можна дати добру виставу. Режисер, пані Павленко доложила всіх старань, щоб „Маруся Богуславка" випала такою як ми її знаємо. Та проте „не во гніві" треба ствердити, що були поважні недотягнення гуртових виступів. Одинокий гуртовий танок в гаремі рятував славу гуртів, бо напад 3—4 татар забирав в ясир гурт дівчат й хлопців, що зовсім мляво бавилися на майдані. Без опору всі вони бігли в ясир, чого не було в історичному переказі.

Господарська Вистава, яка відбувається у нас щорічно вже 53-й раз, випала цього року дуже імпозантно. Разом 37 стейтів вислало на виставу свої експонати худоби, овець, коней, безрог, насіння й паші. Міністерство рільництва, й рільничі школи мали свої окремі вистави. Разом 11011 штук худоби, добре годованих, зачесаних, вимитих, уставлено у вистaвовому вогнетревалому 3 поверховому павільоні. Цього року не було худоби з Канади, тому, що там панує „недуга рота й ратиць". Зате Канада виграла цього року чемпіонат продукції ячменю й сіна. Разом роздано 120,000 долярів нагород для чемпіонів і влаштовано окрему параду звірят чемпіонів. Я якраз попав на таку параду, де до звуків кількох оркестр у величезному амфітеатрі (там відбулися обі конвенції цього літа) машерувала вся худобяча еліта. Перед вів віл породи Шорторн, що дістав назву ґренд чемпіон, а якого відтак розчетвертовано й продано по 4½ доляра за фунт живої ваги. За ним перемашерувала вся інша худобяча братія. З маршу треба ствердити, що рогата худоба тепер безрогами стала, бо роги належать в неї до історії. Велика скількість овець, білих рогатих ремболієт, чорноголових суфольк, чорноносих гемпшір й шевіотів з гарними футрами й псячою головою. Не було взагалі кримських й перських чорних овець. Найбільшу овацію дістав кінець походу, що його замикали пси вівчарі й гуси. Цього року було лише 600 коней, бо американська нація є „нацією на колесах" й мало журиться долею коний. Перешний раз за останніх 25 літ була на виставі пара сніжнобілих кляндрубських коний, які колись на цісарському дворі у Відні відогравали славну ролю, бо Франц Йосиф їздив все шестернею кляндрубів. Американський президент Теді Рузвелт, що любувався в конях й якого звали „роф райдер" їздив кляндрубами на інавґурацію. Виставу відвідало 430 тисяч людей. Інтересним було бачити там фармерів з різних стейтів у різнородних фармерських- одностроях з величезними крисами. Всі ті люди молоді й старі робили вигляд морально й фізично здорових людей, а на запит репортерів відповідали, що не хочуть міняти місця свого побуту і йти до міста, бо фармерство є кращим способом життя зокрема тепер, де весь люксус великого міста можна рівнож завести й на фармі.

о. Омелян Мицик, парох Прав. Церкви св. Володимира обходив недавно 20-літний ювілей священства. З цеї нагоди американські газти подали довші згадки з фотографією ювілята. На ювілей приїхав митрополит Іоан Теодорович. По відправі в церкві відбувся в церковній салі бенкет, в якому взяло участь 300 людей. Була окрема концертова програма дітей й старших, були промови. Першим говорив ген. Іван Омелянович Павленко, який вітав ювілята від ветеранів і всіх тих, що знають, що значить видержати на пості 20 літ. Знаменною була промова о. Качура, пароха карпаторосів, який ствердив, що серед цеї ще руської громади, є вже кілька людей, що думають по українськи, й вони є предтечами й запорукою, що колись вони напевно приведуть русинів до спільного українського моря. Від громади на Борнсайд вітав ювілята новий парох о. Кулик. Інж. Чопівський відчитав грамоту заслуг о. О. Мицика, до якої відтак підписаний іменем У. Н. Союзу додав заслуги о. Мицика на союзовому полі. Він бо в Шікаґо зорганізував 114-тий відділ. Проф. Іващук вітав ювілята іменем 301-го відділу У. Н. Союзу.

Пок. ген. Омеляновича Павленка вшанувала наша громада і ОбВУ, рефератом полковника Филиповича про Зимовий Похід. Докладчик перейшов докладно всю анабазу обездоленої української армії, що від 6 грудня 1919 року до травня 1920 року пройшла бойовим маршом в запілля ворога, там відотхнула, поповнилась і стала знова боєздатною, тоді, коли здавалося, що вона перестала існували. Творцем зимового походу був саме ген. Омелянович Павленко. Полк. Филипович представив зимовий похід як похід месників, що розділившись на ґрупу от. Тютюника й Павленка ніс пострах на ворогів, а поміч селянським повстанням.

Спортове Товариство „Леви" мало недавно небувалу імпрезу. Юнійори „Леви" виграли чемпіонат копаного мяча цілої Америки. З цеї нагоди прибули до домівки „Левів" представники льокальних і стейтових спортових скупчень. Прибув стейтовий комісар Вудл і Фред Нато, президент Всеамериканської Футбольної Асоціяції в товаристві секретарів й інших урядовців футбольного світу, щоби особисто поґратулювати грачам „Левів", що перші за останніх 30 літ зробили історичну прірву й відобрали чемпіонат з міста Сейнт Луїс та привели його до Шікаґа. Всі стверджували, що це могли вчинити лише „Леви". Кожний грач юніорів був наділений окремим трофеєм зі своїм іменем, а великим трофеєм мистецтва цілої Америки з-окремо дружина „Юніорів Леви". Були короткі промови з американського й українського боку. Американські гості поділилися своїми враженнями теж з недавно відбутої олімпіяди в Гельсінкфорсі у Финляндії, де вони заступало офіціяльно Злучені Держави Америки. По офіціяльній частині відбулося приняття для гостей американських й своїх, яким вміло проводив д-р Хребтовський.

Український Клюб, що існує у нас вже довгі роки й міститься тепер у власному домі на Шікаґо й Оклей, веде тиху, громадську, часом може навіть невидну роботу. Об'єднує наших старших громадян з малою домішкою молодих, що вечорами сходяться разом побалакати про минуле й сучасне. Клюб має велику бібліотеку (на жаль невикористану), виплачений власний дім з приміщенням і 5 мешкань й поважну готівку в касі. Клюб має щастя, бо що зачне, то вдається, тож без реклями і самохвальби здобув поважний маєток, з якого щедро дає на українські народні й церковні справи. Більшість членів клюбу є теж старими союзовцями.

Відділ Айзек Волтон Ліґи, рибацько - ловецької організації це одинокий український відділ на всю Америку. Рухливий уряд цього відділу що міститься в „Українській Бесіді" й помітна льояльність членів цього товариства зробили організацію українських ловців й рибаків сильною. Я вже писав, що робило товариство літом. Зимою устроює вечорі, на яких демонструється світляні образи з американського водного спорту. Недавно висвітлено два фільми про життя американського Бофало - Турс й життя риби пструга. Цікавий короткий доклад про пструга мав інж. Варцаба, фактично знаток риб й їх життя, який спеціялізувався в тому напрямі і написав розвідку про пструга як іспитову працю для закінчення студій.

Баль лікарів й інженерів в Українській Бесіді був доказом, що не всі українські балі не вдаються.

Велика сила нових лиць й їх приятелів наповнила великі й малі салі Бесіди. На баль прийшло велике число наших гарних пань, що не всюди їх можна бачити. В чому сила таких зібрань, хочби навіть при забаві? А в тому, що так взаїмно зліплюються знотак взаїмно зліплюєдься знова українське товариське життя перерване війною.

Творяться нові пляни, а великі діла все скорше дається створити при круглому столику при каві, ніж на вічу, де „слів велика сила", а по вічу так тихо, як на хуторі біля Диканьки. Два тижні пізніше відбувся в Бесіді знова дуже гарний, успішний під кожним оглядом Баль І-шої Дивізії, на якому я, на жаль, не міг бути.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Маямі, Фла.

Українсько - литовський концерт

Українсько-литовська культурна співпраця на Фляриді продовжується. Після успішного концерту в честь 1 Листопада і Базару, що був гарним виявом співпраці цих двох національних груп у Майямі, відбувся 27-го грудня 1952 р. в музичній студії пані Аніти Карис у Майямі литовський концерт, дохід з якого призначено на допомогу залишенцям в Европі. Виступили дві солістки: в імені литовської громади концертова співачка п. Аніта Карис і в імені української п. Наталія Ляхович - Климкевич, концертова піяністка.

Аніта Карис виконала в першій частині концерту ряд староіталійських і новітніх американських пісень, як теж і німецькі пісні з доби клясики та французькі з доби імпресіонізму. Головно в творах Дебюссі виказала вона глибоку музикальність і високу культуру голосу. Третю частину концерту присвятила вона пісням литовських композиторів, чим запізнала присутніх українців і американців з поважним і вартісним дорібком литовської музики двох останніх століть.

У другій частині концерту, виконала Наталія Ляхович-Климкевич фортепіянові твори Миколи Лисенка. Твори цього нашого великого композитора вибрано з огляду на вже заздалегідь висловлене бажання із сторони великої частини тутешньої литовської інтеліґенції, яка, студіюючи колись в університетах у б. царській Росії, пізнала та полюбила його твори. Довготривалі оплески були вислoвом признання не тільки для чару Лисенківських творів, але теж і для високо-мистецького виконання зо сторони піяністки, яка безперервно пропаґує українську музику в мистецьких кругах Фляриди.

Технічну сторінку концерту перебрали дипл. інж. Л. Каулакіс з литовської, а д-р Р. О. Климкевич з української громади.

По концерті відбулося приняття, де серед приязної гутірки запізналися американці з представниками української, литовської і латвійської національних груп. Був теж присутній капітан-лейтенант воєнної фльоти ЗДА, Степан де Сабо, президент організації „Оборонці Свободи", що в боротьбі проти комунізму на землях ЗДА об'єднює 22 нації і в якої дирекції засідає 5 українців і двоє литовців.

Постановлено скріпити українсько - литовську співпрацю та збільшити її успішність у новому році.

Учасник.

Бостон, Масс

Зустріч українського громадянства Бостону з українськими науковцями.

З нагоди побуту українських науковців на з'їздах американських мовознавців у Бостоні, влаштовано зустріч їх з українським громадянством цього міста. В Бостоні розмірно невелике число новоприбулих українських іміґрантів злилося з давніми еміґрантами та їхнім молодим поколінням, уже народженим в Америці. Всі вони згуртувалися в одну культурну громаду у відділах УНС та делеґатурі УКК. Вони радо приняли пропозицію вище згаданої зустрічі, що відбулася в домівці УКК увечорі 28 грудня 1952.

Завдяки оповісткам у церквах та на відділах УНС і в делеґатурі Укр. Конґ. Комітету зібралося українське громадянство в неділю вечором на зустріч. Діяльний громадянин Бостону, головний радний УНС, п. Микола Давискиба відкрив зібрання, вітаючи представників науки серед бостонських українців. З черги інж. Андрій Прухницький, уроджений американець, що бере дуже діяльну участь в житті американських українців, представив чотирьох гостей, а це проф. Я. Рудницького, В. Безушка, П. Ковалева та В. Лева, а після доповіді кожного ресумував її англійською мовою. Опісля проф. В. Лев привітав зібраних громадян Бостону від Наукового Товариства ім. Шевченка, що саме 1953 році буде обходити на еміґрації свій 80-літний ювілей. Він подав короткий нарис постання й розвитку НТШ та його досягнень на полі науки, видавництва та громадянської діяльности.

З черги проф. Ковалів виголосив доповідь про деякі питання нашої літературної мови і правопису та підкреслив значення єдиної мови і правопису для розвитку нації.

Вкінці проф. В. Безушко виголосив англійською мовою доповідь про переклади Івана Франка на англійську мову. Прелеґен пов'язав постать українського поета з постатями американських поетів Льонґфелюва та Готорна й англійського Б. Шова.

Всіх доповідей вислухали приявні з великою увагою й зацікавленням та опісля в приватних розмовах ставили актуальні питання про сучасний стан українознавства в Америці.

Підчас товариської ґутірки з перекускою, що відбулася відразу після доповідей, Я. Рудницький виголосив доповідь про стан українознавчих студій у Канаді, про участь українських учених в американських наукових установах, а також про можливості моральної й матеріяльної допомоги українським науковим установам. Він саме радить українським громадянам та нашим громадським об'єднанням купувати книжки наших видавництв й українських наук. установ. Купуючи нашу книжку, збагачуємо себе знанням, а нашим видавництвам даємо прибутки й заохоту розбудовувати наше культурне життя на еміґрації. При тому прелеґент підкреслив, що коли саме наше громадянство не прийде з вище поданою допомогою нашим науковим інституціям та видавництвам, чужі фундації й допомогові установи не поспішать нам з допомогою.

Оця зустріч українських науковців з нашим громадянством у Бостоні це один із чергових успіхів співпраці української науки з широкими масами нашого суспільства.

Вкінці належиться повне признання й подяка всім Шановним організаторам цієї зустрічі в Бостоні, а саме Всеч. Духовенству, п. М. Дaвискибі, головному радному УНС, п. П. Морозові, делеґатові й організаторові УКК, п. інж. А. Прухницькому, діяльному представникові народжених в Америці українців, то всім іншим Паням і Панам, що і своїм словом і особистою участю в зустрічі виявили велику пошану для української культурної праці.

Присутній.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВОЛОДИМИР БЛАВАЦЬКИЙ

(Закінчення зі ст. 2)

вєтського заслання, вдалось Блавацькому піднести наш театр до висоти. У висліді цієї співпраці двох великих мистців — Львівський театр спромігся навіть на першу в історії українського театру виставу — Шекспірівського „Гамлета" у поставі Гірняка і з Блавацьким у головній ролі. Це був справжній тріюмф великого актора, який цю — найбільшу в театральній літературі ролю виконав самостійно й блискуче. В той час поставив режисер Блавацький зо дві десятки драматичних вистав, креуючи в них теж відповідні ролі. Головно знаменна його креація Юди у картині „На полі крови" Лесі Українки.

Та Блавацькому довелось тоді ставити не лише драматичні вистави. Він мусів режисерувати теж і вистави опер і оперет. І ці вистави були знаменні, дістали високі оцінки чужинців і захоплювали свою публіку. Головно вистава „Аїди" у Львові в постанові Блавацького і з такими тузами в головних ролях, як Поспієва, Черних, Руснак і неперевершений Дольницький могла б бути окрасою — найкращих сцен світу.

Ця діяльність Володимира Блавацького не лише виносила само театральне мистецтво; вона теж виховувала нашу публіку для театру. Високомистецькі постави, яким вже наш старий критик Степан Чарнецький дав високу оцінку, признаючи заслугу Блавацького в шуканні нових шляхів у режисерії, притягнули публіку до українського театру, бо він став теж модерний і актуальний.

Теж і на еміґрації в Німеччині Володимир Блавацький дав цілу низку вистав, на високому мистецькому рівені. Він став начолі ансамблю українських акторів і розгорнув широку мистецьку діяльність. Тоді знову на нашій сцені пройшов Кулішів „Народній Малахій"; наша публіка побачила в доброму виконанні модну п'єсу Ж. Ануї „Антіґона" й „Люкрецію" Обе, й багато інших. У час розбиття і пониження на вигнанні, театр Блавацького ніс силу видержати нашій скитальчій громаді і віру у майбутнє.

З приїздом до ЗДА Володимир Блавацький почав і тут робити все, щоб не дати знидіти українському театрові. Він — не зважаючи на хворобу, що його вже переслідувала — з енергією бореться за організацію вистав. Їздить, старається латати матеріяльні недостачі і випрацьовує нові постанови, між ними вповні вдатну виставу „Прийшов інспектор" англійського драматурга Прістлі, який полонив сцени усіх театрів світу. Маючи труднощі в організації театральних вистав, він зорганізував радіомовлення у Филаделфії, яке напевно стало найкращим із наших радіомовлень. Діяльний він і живий у громадській роботі.

Про театральну діяльність Володимира Блавацького вже багато написано, багато ще будуть писати дослідники нашого театрального мистецтва. У самого Володимира Блавацького є спомини з різних періодів його мистецької карієри і за час, коли підводами від села до села їздили наші актори з виставами по шопах і стодолах, і за час, коли вони здобули головні театральні будинки Харкова, чи Львова. Але хотілось би підкреслити одне, чого нема у кожного актора, ні в кожного театрального діяча. Це той авторитет, який здобув собі Володимир Блавацький у ділянці театрального мистецтва, що наказував усім приятелям ,чи й неприятелям цінити його і шанувати. Хто знає закуліси театру, той знає всі інтриги і завись і підступ. Та цей авторитет Володимира Блавацького дозволив йому бути завжди на першому місці і здобути у всіх працівників театрального мистецтва послух і пошану, а згодом і любов.

Сьогодні сумує і плаче вся мистецька громада, бо не стало між нею того, хто вів її, вказував напрям і репрезентував. Та сумує теж уся наша українська громада у цілому світі, бо жаліє за тим, хто приносив їй високомистецьку розвагу у рідному театрі, жаліє, що нема мистця, який ще міг стільки зробити і репрезентувати наше розбите і розшарпане ворогами мистецьке життя.

У щирому смутку вся українська громада клонить голову перед людиною, яка для рідного мистецтва подарувала цілого себе.

Остап Тарнавський

УПРАВА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ТОВАРИСТВА У ФИЛАДЕЛФІЇ
клонить голову у смутку з приводу смерти свойого Голови, Великого Майстра українського театру
ВОЛОДИМИРА БЛАВАЦЬКОГО,
який заснув у Филаделфії у день Різдва Христового на 53-му році свойого діяльного життя.
Ім'я Володимира Блавацького великими літерами виписане на прапорі українського національного мистецтва і воно залишиться дороговказом для української мистецької громади на довгі-довгі роки.
Віримо, що Тлінні Останки Володимира Блавацького перенесемо на ту нашу рідну землю, для мистецтва якої він подарував цілого себе.
Вічна пам'ять Великому Діячеві Українського Театру!
УПРАВА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ТОВАРИСТВА У ФИЛАДЕЛФІЇ

Спорт

СІЧ (ЕЛИЗАБЕТ) — ПАТЕРСОН ІНД. 4:1 (2:0).

Відплатні змагання з італійцями з Патерсону січовики певно вирішили в свою користь. Вислід перших змагань був 1:1.— Не зважаючи на тяжкий, місцями сильно розмоклий терен, ті змагання були доволі цікаві й увесь час живі, бо січовики виявили, майже без виїмку, добру кондицію, видержливість до кінця змагань та охоту грати й здобути для своїх барв 2 цінні точки. За жертвенну гру — признання змагунам Січі, що виступила в складі: Комарницький — Ценко, Лютак (Тучабський в II полугрі) — Панкевич, Кладко, Фесак (Лютак в II полугрі) Фесак II., Коваль, Сохан, Маркусь, Хижак.

Хоч всі лінії виконали задовільно своє завдання, проте перше місце сьогодні ми дали б нападові, а в ньому Маркусеві, що й на болоті зумів виявити свої технічні вмілості, й Сохановi, що своєю рухливістю спричинював часті замішання перед воротами противника. Подобався нам теж Хижак рутиною, бігами й центрами, і ми раді б бачити його частіше на грищі. Коваль, як завжди, солідний і працьовитий, а Фесак, здобувець перших воріт, виявив завдатки на доброго змагуна.

Про це, як наш напад „тиснув" тепер противника, якому на самім початку сезону віддала Січ одну точку, свідчить вимовно відношення наріжників 0:13! Біда тільки, що повне використання, нераз дуже добре битих, наріжників належить з Січі до дуже рідкісних, просто вимкових випадків.

В помочі Панкевич, мабуть, не мав свого дня, і Фесак не чувся спеціяльно добре „на озерах і болотах". Невтомний, як завжди, і повноцінний був тут Кладко. В обороні сьогодні Ценко зовсім добрий, а Лютак, як завжди, певний, а до того він змагун, в якого „думка" випереджує чин", тому його м'ячі знали свою ціль, а й він сам не давав себе „виводити в поле" химерному м'ячеві на химернім грищі. Комарницький в утраті одиноких воріт вини ніякої не має. Січ, без сумніву, росте, а в тому загальному рості воротар не остає позаду.

Ворота здобули: в 8 хв. Фесак 1:0, в 14 хв. Коваль 2:0, в 10 хв. після перерви Маркусь 3:0, в 30 хв. Кладко 4:1.

Невикористаних „м'ур ованих" позицій: Січ 4, Патерсон 3. Гра фер. Глядачів около 60.

УСТ „ДНІПРО" ЗАКІНЧИВ ПЕРШУ РУНДУ

УСТ „Дніпро" в Балтимор Меріленд, що змагається за футбольне першенство Національної Ліги стейту, закінчив першу рунду сезону 1952-53, закріплюючи за собою сьоме місце.

Змагання з „Мериленд Спорт" у Вашингтоні започаткували другу рунду і принесли „Дніпрові" дві цінні точки з вислідом 0:3.

В неділю, дня 28 грудня 1952 відбулася зустріч „Дніпра" із СК „Олімпік" 2:1 (0:1). Вислід не відзеркалює перебігу гри ані переваги, яку майже ввесь час мала наша дружина, яка виступила в складі: М. Гринчишин-Венгер, Купчак-Яремко, Кашевка, Радзикевич-Хархаліс, Руденський, Вернер, Чумак, Царик, (Білоконь).

Гру починає „Олімпік" і зразу тратить м'яча. Це використовує напад „Дніпра", вміло ведений Вернером, скоро здобуває теren, раз-по-раз атакуючи ворота противника. Ряд майже стопроцентових позицій запропащують поодинокі змагуни. За цілу першу половину „Олімпік" здобувся на кілька випадів, а в тому на один успішний, здобуваючи із заміщання одинокі ворота.

Друга половина гри більш вирівнана, але все таки з легкою перевагою „Дніпра". Чумак вирівнує, а рішаючі ворота падають із стрілу Царика.

П. В-ич.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО ВАТИКАН, АМЕРИКАНСЬКУ РОЗВІДКУ І УПА

(Закінчення зі стор. 1-шої)

ливій формі, ще й цілу низку інших доказів наявности українського революційного визвольного руху в Україні. В іншому місці в цій же статті написано:

„Не забув Ватикан у своїх післявоєнних плянах і про українців. В колегію святого Йосафата в Римі він добирає зрадників народу — українських буржуазних націоналістів, пригрітих реакційними урядами США, Англії і Франції, для засилки на диверсійну та шпигунську „роботу" в нашу країну... Особливу тривогу папи викликав той факт, що відразу ж після визволення Галичини від німецько-фашистських окупантів серед відуючих та деякої частини духовенства виник рух за розрив з Ватиканом і возз'єднання з православною церквою... Львівський собор представників унійської церкви у березні 1946 року прийняв рішення про розрив з Ватиканом і возз'єднання уніятів з православною церквою. Це рішення викликало звірячу лють папи і всіх „святих отців" з Ватикану..."

„У шаленій злобі" — пишеться там дальше, — „папа Пій XII, виконуючи вказівки американської розвідки, заслав в західні області Української РСР свою агентуру з числа старих запроданців — українських націоналістів, і дає їм директиву фізично знищувати всіх, хто виступає проти Ватикану. Так, за прямою вказівкою Ватикану, українські буржуазні націоналісти з терористично-шпигунської ОУН вбили видатного українського письменника і громадського діяча Ярослава Галана, який у своїх художніх творах, статтях і памфлетах викривав злочинну діяльність Ватикану, підносив пристрасний голос публіциста проти „отця тьми", вірного слуги американсько-англійського імперіялізму — папи Пія XII. За завданням Ватикану українські буржуазні націоналісти вбили також одного з ініціяторів возз'єднання греко-католицької церкви з православною — доктора Гавриїла Костельника. На судовому процесі М. Стахура — вбивці Ярослава Галана — відкрилась безодня деґенерації і здичавіння керівників Ватикану і католицької церкви та їх прибічників — оуенівських бандитів, які палили майно колгоспів і будинки колгоспників, вбивали людей, збирали шпигунські відомості для передачі англо-американській розвідці. Вбивство письменника Ярослава Галана наочно показує, якими підступними методами діють оунівські бандити, виконуючи волю своїх хазяїв з Ватикану. Одержавши завдання вбити письменника, Михайло Стахур, разом з Ілларієм Лукашевичем — сином священника греко-католицької церкви Дениса Лукашевича, під виглядом студентів вдерлися в довір'я до Ярослава Галана і, користуючись цим довір'ям, прийшли до нього і під час розмови — вбили його сокирою. На запитання прокурора, чому вони вбили саме письменника Галана, обвинувачений відповів: „Ми одержали завдання вбити Галана тому, що він був страшний Ватиканові". — Священник Денис Лукашевич, який виступав свідком на суді, показував, що він передав на здійснення терористичних актів гроші, які одержував від „свого парафіян... — Страшно було слухати на судовому процесі Стахура та його спільників визнання про вбивство родини директора школи і самого директора В. Ф. Ковальова за те, що він брав участь в організації колгоспу... На запит прокурора, яку мету мала діяльність Лукашевича і Стахура, бандит відповідає: вбивати, грабувати, палити і збирати відомості Бандері для передачі англо-американській розвідці.

Це тільки короткі цитати з величезної „праці" Карманського в „Радянській Україні", які не тільки звертають увагу своїм змістом, тоном і забріханою до безтями формою, але й можуть викликувати всілякі здогади та підозріння щодо причин і цілей її поміщення саме тепер.

СМЕРТЬ Д. ЛЮБАНСЬКОГО

Дмитро Любанський, — член Капелі Бандуристів, знаний з виступів у хорі Вожжика співак, старшина Армії УНР і учасник визвольних змагань, помер 20 грудня м. р. Вийшовши в лавах війська з України, покійний постійно проживав в Варшаві, де відкрив крамницю фотографічних приладів та де постійно співав в славному митрополичому хорі при православному соборі. Небуденні співацькі здібності (гарний тенор) допомогали йому заробляти на життя також виступами в радіо та перед слухачами-чужинцями. Під час війни об'їхав Европу, а пізніше й Америку з хором Божика й Капелею Бандуристів, де був солістом. Свое здоров'я покійний втратив після тяжкого поранення у Варшаві, а решту доконало скитальське життя.

ВСЯЧИНА

87-РІЧНА КОРОЛЕВА ВДОВА НЕ БУДЕ НА КОРОНАЦІЇ

В Англії живуть тепер три королеви. 87-річна вдова, бабуся теперішньої королеви Єлисавети II., не буде на коронації своєї внучки, бо коронаційні церемонії дуже довгі і вони втомили б її. Але вона буде приглядатися цій коронаційній параді в телевізії. Мати теперішньої королеви буде присутня особисто на коронації.

ГЕНЕРАЛ ДІН В ТАБОРІ ПОЛОНЕНИХ НАД РІЧКОЮ ЯЛУ

Китайська аґенція на острові Формозі повідомляє, що хоробрий американський генерал майор Віллям Ф. Дін перебуває в таборі полонених над річкою Ялу в Манджурії. Він командував 24 американською дивізією на початку війни в Кореї, і там воюючи в перших рядах своїх військ, діставсь до комуністичної неволі. Довший час не знали, що з ним сталося, аж пізніше комуністи дозволили йому написати до своєї дружини, що він попався до полону.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Пресупоновий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в середу, 14 січня, о год. 7:30 вечорі в У. Н. Домі при Фліт вул. Просяться членів конечно прибути і вислухати звіту урядників за 1952 рік, як теж заплатити свою вкладку за січень, а довгуючі хай вирівнають свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — П. Костик, пр.; І. Патуляк, кас.; В. Кушнір, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Відділ 483 при Братстві св. Петра і Павла повідомляє, що з зв'язку з Різдвяними Святами річний мітинг відбудеться у суботу, 17. січня, о 6:30 год. вечора в залі православної громади св. Петра і Павла. На мітингу буде поданий звіт про роботу за минулий рік і вибір нової Управи, тому присутність всіх членів відділу обов'язкова. — Я. Фалінський, предс.; Є. Єржківська, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая від. 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. січня точно о годині 4. по полудні, в залі церковній. Просяться всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. Уряд на 1953 є такий: М. Куба, предс.; С. Деркач, секр.; А. Дерач, кас.; Контрольори: І. Климишин, П. Олива і М. Марців.

ГУДСОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 476 повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 18. січня, зараз по Службі Божій парафіяльній залі де звичайно відбуваються місячні збори. Буде звіт урядників за рік 1952, а також вибір уряду на рік 1953. Маємо й інші важні справи до полагодження. — П. Маряк, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МІЗУРІ. — Тов. Запорізька Січ, від. 355 повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 18. січня, о год. 1:30 по пол., в залі парафіяльній. Всі члени повинні явитися, бо це річні збори. Уряд дасть звіт за 1952 р., а також буде вибір уряду на 1953 рік. Напоминається тих членів, що ще не дали на Союзівку, прибути на річні збори. Члени, які довгують за місяць грудень повинні вирівняти свій довг. Маємо важну справу до обговорення, тому члени заплатять кару, якщо не прийдуть на річні збори. — Т. Солоничний, предс.; М. Гальківський, кас.; П. Занько, секр.

МИЛВОКІ, ВІС. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 103 відбудуться в суботу, 17. січня, в год. 7. вечора, в церковній галі, 1231 W. Scott St. Просяться всіх членів старших і молодих, як місцевих так і позамісцевих прибути на збори. Маємо важні справи до полагодження. Уряд на 1953 рік є: В. Колодрубець, предс.; М. Адамчук, заст.; Катарина А. Гарріс, секр.; П. Стецик, заст.; П. Стецик, кас.; В. Орищена заст.; М. Адамчук, В. Орищена, Контр. Комісія; І. Гірський, М. Адамчук, надзиратель хворих; А. Ковтун, дверник. Адреса секр.: Catherine A. Harris, 2526 W. Michigan St., Milwaukee, Wis. Збори Тов. будуть відбуватися кожного місяця по 15 в суботу. Довгуючих членів просяться вирівняти свої вкладки.

АКРОН, ОГАЙО. — Повідомляється всіх членів Бр. Сошест. Св. Духа, від. 295, що річні збори відбудуться в неділю, 18. січня 1953. Обовязком кожного члена явитися на цих зборах, почути звіт цілорічного справоздання і взяти участь при виборі уряду на 1953 рік. Хто з членів приведе зі собою нових кандидатів до УНСоюзу дістане нагороду від секретаря. — О. Зенко, предс.; М. Петруха, кас.; В. Пулк, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. січня, в 2. год. по полудні, в парафіяльній залі, 12205 Парнел Евеню. Буде звіт уряду за 1952 р. Усі місячні збори будуть відбуватися кожного місяця в 3. неділю по першім, зараз по Сл. Божій. — П. Костюк, предс.

ПІТСБУРҐ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 53 повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 18. січня у У.В.У. залі на 11-ій і Вінтем вулиці, о год. 12 в полудне. Просяться усіх членів бути присутніми. — О. Микитюк, предс.; В. Ячко, секр.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО ПИЛИПЧУК, член від. 427 УНСоюзу помер 2. січня 1953 р., в Ст. Кетерінс трагічною смертю в 53 році життя. Походив зі села Миців, пов. Сокаль, Зах. Україна. В смутку полишив дружину Марґарету і сина Володимира. Похорон відбувся 5. січня з Грек. Кат. Церкви св. Кирила і Методія при участи Рідних і Знайомих на Victoria Lawn Cemetery, St. Catherine, Ont., Canada. В. Н. П.!

П. Цибуляк, секр.

СЕНКО ПРОКОПОВИЧ, довголітній член Бр. св. О. Николая від. 276 УНСоюзу, помер 1. січня 1953 р., в 66 році життя. Покійний походив з села Урож, повіт Дрогобич, Україна. Полишив два сини і дві доньки і 6 внуків. — В. Н. П.!

Уряд.

АНДРІЙ ХАРИШИН, довголітній член Бр. Пресв. Тройці, від. 320 УНСоюзу в Балтимор, Мд., помер 13. грудня 1952 р., у 66 році життя. Покійний походив з села Зогрин, повіт Рогатин, Галичина. До УНСоюзу вступив в 1917 році. Полишив у смутку дружину Олену і дочку які лишились в Батьківщині. Похорон відбувся 17. грудня з погребового заведення при участи Кревних і членів відділу до Укр. Кат. Церкви св. Михаїла, відтак на цвинтар St. Stanuslas. — В. Н. П.!

І. Малко, секр.

ІВАН БАЧИНСЬКИЙ, довголітній член Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 338 У. Н. Союзу в Монессен, Па., помер по довгій недузі 3. січня 1953 р. Походив з села Лукова, пов. Лісько, Галичина. Полишив в смутку дружину Катерину, сина Михайла, Антонія і Івана та доньки Марію, Анну і Стелу та 10 внуків. Похорон відбувся у вівторок, 6. січня. — В. Н. П.!

П. Янковський, секр.

Тарзан, ч. 2986. Підкрадалися.

Розставивши ноги через браму, Тарзан давав знак Кейлюкові і приготовлявся скочити на землю в каменоломні.

Коли Кейлюк переходив вулицю, два Мералині леви, йдучи за запахом людей, увійшли в вулицю.

На попереджувальний крик Тарзана, що стояв у частинно відкритій брамі, готовий допомогти свому приятелеві в потребі, Кейлюк зиркнув назад і негайно кинувся до смертельного бігу.